

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ

(«Мапа думок»: умовні символи та знаки на уроках історії)

Анотація. У цій статті висвітлюється алгоритм складання мап думок від найпростіших до складних, які сприяють обробці інформації, придумуванню нових ідей, зміцненню пам'яті, отриманню та покращанню ефективності праці школярів. Дозволяють зрозуміти краще тему, так як аналізують її зусібіч. Мапи думок діють подібно до мозку, імітуючи спосіб формування та консолідації нових шляхів передачі інформації між ділянками й клітинами мозку. Стимулюючи радіантне (багатовимірне) мислення, мапа думок підсилює природні функції мозку, робить його потужним, креативним і ефективним. Мозок людини містить понад мільярд нейронів, або ж нервових клітин, кожна з яких «кмітливіша» за домашній комп'ютер. Саме завдяки силі радіантного мислення мозок працює синергетично, а не лінійно. Це означає, що сума його операцій є завжди більшою.

Ключові слова: критичне мислення, «мапа думок», навчання, асоціація, діяльність, зображення, схеми, проєкти.

Головна мета сучасної школи – надати учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й формувати вміння застосовувати їх у житті. Саме такою має стати нова українська школа (НУШ – авт.). Школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не боятись висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами й громадянками. Ключова зміна для учнівства стосується підходів до навчання та змісту освіти, адже головне завдання НУШ – виховати інноватора та громадянин, які вміють ухвалювати відповідальні рішення та дотримуються прав людини [2, с. 4].

Нові підходи до навчального процесу мають сприяти обробці інформації, придумуванню нових ідей, розвитку пам'яті, покращенню ефективності праці школярів. Одним із них є проєктна діяльність крізь призму умовних символів та знаків (складання «мапи думок»). Фактично це рука, що скеровує людину в кожному аспекті її життя, тобто схематично «зображає» потрібний матеріал за допомогою малюнків-символів.

«Мапи думок» – це дієвий інструмент, щоб фокусуватися й уміти обробляти інформацію, складати плани та розпочинати роботу над новими проєктами. Нині, у XXI ст., завдяки технологічному розвитку можна отримати мапу думок у різних форматах. Звісно, можна й надалі малювати її від руки, але їх можна також генерувати за допомогою комп'ютерних програм, вони доступні в Інтернеті й навіть можна зображати їх на небі за допомогою дронів. Найпростішим способом зображення мапи думок є кольорові, розгалужені, багатовимірні, асоціативні та аналітичні схеми, які базуються на словах і зображеннях [1, с. 19].

Мапа думок – це намальована на папері (зошиті) кольорова візуальна діаграма, яку використовують для засвоєння інформації. Для її створення потрібно аркуш звичайного білого паперу, кольорові ручки та олівці, мозок, уява, бажання створювати нове й тему, яку ви хочете дослідити. Хороша мапа думок має три основні характеристики:

1. **Центральне зображення**, яке позначає основний предмет розгляду, тобто малюнок (зображення), який уособлює всю тему.
2. **Товсті гілки**, що променями виходять від центрального зображення. Вони представляють основні теми, що стосуються предмета розгляду, і кожна з них намальована іншим кольором. Із цих основних гілок «проростають» дочірні – розгалуження другого й третього рівня, пов'язані з віддаленішими асоціаціями.

3. На кожній гілці розміщується одне основне зображення або слово.

Усе це допомагає ефективно й творчо опрацювати будь-яку тему та «розпакувати» її. Знайти нові асоціації та зв'язки між ідеями – усе це сприяє запам'ятовуванню та глибшому вивченню нової теми. Мапа думок:

- дозволить чітко визначити основну тему;
- надасть необхідну інформацію, яка допоможе краще її зрозуміти;
- допоможе розглянути інформацію зусібіч;
- діє як просторе сховище інформації;
- активує уяву, спонукаючи знаходити творчі розв'язки;
- естетична.

Мапа думок має також багато інших переваг: сприяє покращенню мислення, що завжди допомагає знайти свіжі ідеї та асоціації, щоб створити яскравий запис (малюнок) мисленневих процесів учнівства. Мапи думок – це чудові помічники в навчанні, корисні для конспектування під час уроків, а також для підготовки до іспитів (ЗНО/НМТ). Мапа думок «продирається крізь хащі», висвітлюючи головне в будь-якій темі.

Відсікання другорядного та чітке висловлювання головних аспектів комунікативності, які розвивають мапи думок. А під час виступів можна звільнитися від багатосторінкових нотаток, що забезпечить чіткість, невимушеність та динамічність будь-якого виступу.

Правила створення мап думок наступні:

1. Завжди використовуйте чистий аркуш паперу (сторінку зошита).
2. Намалюйте в центрі паперу образ, який представляє тему, використовуючи принаймні три кольори.
3. Створюючи мапу думок, використовуйте зображення, символи, коди та багатовимірність.
4. Оберіть основні слова та напишіть їх великими літерами.
5. Розміщуйте кожне слово чи зображення на окремій гілці, виділяючи його.
6. Розгалуження повинні виходити променеподібно із центрального зображення.
7. Гілки повинні мати таку ж довжину, що й слова чи зображення на них.
8. Малюйте різними кольорами, придумуючи окремі різнобарвні коди для кожної гілки.
9. Використовуйте виділення, стрілки та сполучні лінії для позначення асоціацій між пов'язаними темами у вашій мапі думок.
10. Прагніть до ясності в мапі думок та виробляйте власний стиль, де можна використовувати ексклюзивні символи та коди [1, с. 62].

Отже, мапи думок пропонують найпростіший спосіб постачання інформації в мозок, а кожне видобування її з мозку, і невід'ємно пов'язані з розвитком людської природи.

Джерела і література

1. Бюзен Т. Мапа думок. Львів : Видавництво Старого Лева, 2021.
2. Нові педагогічні та інформаційні технології в системі освіти. / Под ред. Є.С. Полат. М., 2000
3. Пахомова Н.Ю. Проектне навчання – що це? // Методист, № 1, 2004. С. 42.